

גוט שבת GutSábész

19. évfolyam 3. szám • Ára: 330 HUF • כ"ה

KIADJA: CHABAD-LUBAVICS ZSIDÓ NEVELÉSI ÉS OKTATÁSI EGYESÜLET

Gyertyagyújtás Budapesten: 17:26 • י"ט תשרי תשע"ז • 2016. 10. 21. • ג' דחול המועד • Szombat kimenetele: 18:30

Modernkori zarándokok Jeruzsálemben

Valamikor, a Szentély idejében, emberek tízezrei áradtak Jeruzsálembé, hogy együtt ünnepeljenek, bemutassák áldozataikat és részt vegyenek a *Szimchát bét hásoéva* ünnepségen, amelyről, – ahogy múlt héten is írtuk – a Talmud azt mondja: aki nem látott ilyen ünnepet, az nem látott még valódi örömet. Szukkoti dvár Torájában többek között erről is beszélt *Oberlander Báruch* rabbi a Vasvári Pál utcai zsinagóga udvarán felállított sátorban, felidézve annak a talmudi bölcsnek a visszaemlékezéseit, aki leírja: Szukkot hetében a jeruzsálemi Szentélyben nappal tanultak, éjjel táncoltak, és csak pár percekre hunyta le a szemét, amikor barátja vállára dőlve elnyomta az álmot.

Egy szukkoti sátor, szukka nagyon sokféle lehet. Lehet

például egy épületen belül is akár, mint például a világ legnagyobb beltéri sátra, melyet a jeruzsálemi Waldorf Astoria szálló elmozdítható tetejű lobbijában állítottak fel. Idén a sátor berendezését – mely természetesen igazodik eleganciájában a szálloda elvárásaihoz – egy ősi szőlőskert ihlette. A háláchikus szabályoknak is megfelelő sátor több mint 250 fő befogadására alkalmas, és két további, hasonló méretű sátrat is felállítottak a szálloda tetőteraszain. Szükség is van erre, hiszen – akárcsak az ókorban – napjainkban is sokan „zarándokolnak” Jeruzsálembé Szukkot idején.

Évek óta áll az Óbudai Zsinagóga előtti téren szukkoti sátor az ünnep napjain is. Idén

azonban egy örömteli esemény kapcsán majd kétszeresére kellett növelni az amúgy sem kis alapterületű szukkát.

Egy svéd-magyar család örömmünnepeére érkező vendégeknek kellett helyet csinálni: *Dahlen Efráim*, *Mathias Dahlen* és *Staller Judit* fia ünnepelte bár micváját. Az ifjú bár micva fiút Faith Aser készítette fel a megmérettetésre, melyen a hetiszakaszt és a háftárát is felolvasta Efráim, majd a barátok és rokonok előtt svédül és magyarul is beszélt. A kétnyelvű család egyébként többszörösen kötődik Magyarországhoz, ahogy az az édesapa köszöntőjéből kiderült, akinek ükapja innen vándorolt ki Svédországba másfél évszázaddal ezelőtt, hogy ott rabbiként tevékenykedjen.

Mázl tov!

Gratulálunk *Fuchs Norbert*nek és *Gábrriel Annának* harmadik fiuk születése és körülmetélése alkalmából. Kívánjuk, hogy *Lévít* is neveljék a zsidó élet útján tóratanulásra, micvákra és zsidó esküvőre. A *brit milára*, melyet *Köves Slomó* rabbi és mohel végzett el, a Vasvári Pál utcai zsinagógában került sor.

Még lehet jelentkezni a sítáborra!

Az AlefKids idén is szervez családi sítábor, melyet különlegessé tesz a glatt kóser ellátás és a délutáni színes, változatos programok.

Időpont:

2016. december 21-27.

Helyszín: Ausztria, Murau

Kreischberg régió

Jelentkezés:

06/30-990-3694;

zsuzsa.szilank@zsido.com

Zsidó Tudományok Szabadegyeteme

Szukkot végeztével tovább folytatódik a ZsTSz! Ezen a héten *Oberlander Báruch* rabbi előadásán egy kézfogásos gyógyítás talmudi történetét ismerjük meg, *Faith Aser*től pedig megtudhatjuk, hogy hogyan vélekedett a Rebbe a Holokausztról.

Csatlakozzon Ön is!

További információ

és jelentkezés:

268-0183; posta@zsido.com

Faith Aser ünnepi csokrot készít

Hetiszakasz

A Tóra egy tanúvallomással zárul

Kedden, *Szimchát Torá* ünnepe a *Vözet Hábráchá* (5Mózes 33:1–34:12.) szakaszt olvassuk fel. Ezt a részt mindig ilyenkor olvassák fel a zsinagógákban. Ez a Tóra utolsó szakasza, befejezése. Felolvasása utána rögtön megkezdik a soron következő szakasz, az első szakasz (*Brésit*) felolvasását, hogy a folytonosság biztosított legyen.

Mint ahogy Jákob a fiait, (akikről a törzseket nevezték el) halála előtt maga köré gyűjtötte és mindegyiket méltatta érdemeik szerint az utolsó órák előtt, ezt tette Mózes is. Egész Izraelhez szól az összefoglaló mondat: boldog nép, mert az Örökkévalóban bízhat. Az áldások után felment Mózes a Pizgá csúcsára, de lejönni nem látta senki.

Zsidó híradó

UNESCO: a zsidóknak nincs köze a Siratófalhoz

Az UNESCO, az ENSZ Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezete határozatot fogadott el, mely egyértelműen tagadja a zsidó nép és a Templom-hegy, illetve a Siratófal kapcsolatát. A nemzetközi botrány hatására kedden ismét megvizsgálták – majd újra megszavazták a határozatot.

A 24 ország által támogatott állásfoglalás hatására Izrael felfüggesztette az együttműködést az ENSZ kulturális szervezetével. *Irina Bukova*, az UNESCO főigazgatója közleményében elismerte, hogy a Siratófal a judaizmus legszentebb helye, Jeruzsálem öröksége oszthatatlan és az összes ott élő közösségnek joga van hozzá, hogy elismerjék kapcsolatát és közös történelmét a várossal.

„Az ENSZ-nek az a kísérlete, hogy elszakítsa Izrael Államot Jeruzsálemtől, figyelmen kívül hagyva azokat a kötelekeket, amelyek Izraelt a fővárosához kötik, egy újabb bizonyíték arra a hatalmas Izrael-ellenes elfogultságra, amely az ENSZ-t jellemzi” – írta közleményében *Donald Trump*. *Hillary Clinton* vezető külpolitikai tanácsadója és több más amerikai jogalkotó is elítélte az állásfoglalást.

A Siratófal, mely a második jeruzsálemi Szentély külső fala volt, a legszentebb hely, ahol ma zsidók imádkozhatnak. Az Ál-Ákszá mecset, az iszlám harmadik legszentebb helye, a hegy tetején található. Zsidók, bár bizonyos megkötésekkel felmehetnek a hegyre, nem imádkozhatnak, sőt, még imádkozásra utaló gesztust sem tehetnek ott.

Emelt fővel

A kör a végéhez közeledik. Ebben az évben is mint mindig egyben, végigolvastuk a Tórát, népünk történetét, és megannyi inspirációt nyertünk belőle.

A szombat reggeli Tóraolvasások egyszerre jelentettek tanulást és kikapcsolódást. És amint újra kezdjük olvasását, megint csak lélegzet-visszafojtva hallgatjuk, tudván az előttünk álló hosszú utat. Vajon ez alkalommal mit tanulunk ósapáinktól és ősanyáinktól?

De még mielőtt visszatekerenénk a Tórát a Jordán folyótól 2500 évvel korábbra, olvassuk el még egyszer figyelmesen Mózes utolsó szavait, melyeket még éppen azelőtt ejtett ki, hogy végleg eltávozott volna. Hagyjuk ezeket az utolsó szavakat lelkünkbe hatolni: „Szerencsés vagy Izrael...”

Csodálatos szavak. Izrael zsidóinak mondta ezt Mózes. És Babilon zsidóinak, és azoknak, akik Tunéziában élnek, vagy Spanyolországban, Franciaországban és Amerikában. És azoknak, akik Magyarországon.

„Szeretett népem, zsidó társaim, milyen szerencsések is vagytok. Milyen csodálatos dolog zsidónak lenni.” És nem, zsidónak lenni nem örök átok. Nem is egy teher, amit cipel-

nünk kell. Asszimiláció, örökös megfelelni akarás és öngyűlölet: ez nem a mi utunk.

A mi utunk önmagunk megőrzése hagyományainkon és értékeinken keresztül. Az hogy ki mondjuk: szerencsések vagyunk, hogy zsidók vagyunk. Megélhetjük a földi poklot újabb három ezer évig, de mindig emelt fővel fogunk járni!

Zsidónak lenni ajándék, ok az öröme, ünneplésre. A Tóra és a micvák áldások számunkra. Ezek kapcsolnak a Teremtőnkhez, s teszik egy élhetőbb helyé ezt a világot.

Drága barátaim! Amint a zsidó naptár legintenzívebb hónapjának, tisirinek a végére érünk, már elfogadtuk Isten mindenhatóságát magunk felett Ros Hasanakor, már megbocsátást nyertek vétkeink Jom Kipurkor, egyesülhettünk Istennel és zsidó társainkkal a szukkoti sátor alatt, és lelkünket is kitáncoltuk *Szimchát Tóra* ünnepekor.

Itt az ideje, hogy kifejezzük: büszkék vagyunk zsidóságunkra. Zsidó vagyok. Büszke vagyok.

Kovács Kristóf rabbinövendék írása *Levi Radvitzon* írása nyomán

Imaidők a következő hétre (Ünnepi imarendünket lásd a mellékletben, vagy a www.zsido.com honlapon)

Talmud Egylet – Sász Chevra Zsinagóga (VI., Vasvári Pál u. 5.)

Vasárnap-péntek: 8:00 Reggeli ima

Vasárnap-csütörtök: 17:15: Délutáni-esti ima (a Keren Or-ban)

Péntek: 17:00: **Ki teremtette a sátánt?** (*Oberlander Báruch előadása*)

17:30 Délutáni ima, *Kábálát Sábát*, majd *Kidus* és vacsora

Szombat: 9:15: Reggeli ima, majd *Kidus*; 17:05: Délutáni ima, majd *szeudá slisit*

Óbudai Zsinagóga (III., Lajos utca 163.)

Vasárnap és állami munkaszüneti napok: 10:00: Reggeli ima

Hétfő-péntek (munkanapokon): 6:30: Reggeli ima

Péntek: 19:00: Tanulás, 19:30: *Kábálát Sábát*, majd *Kidus*

Szombat: 9:15: Hetiszakasz a kabbala tükrében

10:00: Reggeli ima, majd *Kidus*

Velem és a Rebbével történt

A Rebbe csempésze a Szovjetunióban

Először akkor találkoztam a Rebbével, mikor még nem volt Rebbe, egész pontosan 1950. január 29-én, az előző Rebbe temetésén. Miután Rebbe lett, többször is meglátogattam fárbrengenek az Eastern Parkway 770 szám alatt. Mai napig élénken emlékszem ezekre az alkalmakra. A Rebbe az asztalnál ült haszidjaival körülvéve, akik láthatóan nagyon tisztelték. Mikor beszélt, mindig síri csend honolt, feszült figyelemmel hallgatták minden egyes szavát. Ahogy azt illett is tenniük. Amit véghezvitt az teljesen egyedülálló. Példa nélküli módon hozta közelebb a világ zsidóit a Tórához. Nincs a Földnek egy olyan pontja, ahol ne lenne egy Chábád küldött, aki a Rebbe tanításait közvetíti.

A Rebbe elsőként Oroszországba delegálta küldötteit, jóval megelőzve ezzel bármely más helyet a világon. Ez még akkor történt, mikor Oroszország kommunista ország volt, és veszélyes volt bármiféle zsidó aktivitást kifejteni. 1982-ben mentem Oroszországba, akkoriban a Long Island Bizottság a Szovjet Zsidókért szervezetében tevékenykedtem, s engem választottak egy másik barátommal egyetemben, hogy menjek segíteni az szovjet zsidókon. Mikor kiválasztottak, tudtam, hogy szeretnék valami konkrét, kézzelfogható dolgot elérni. Így a lubavicsiakkal vettem fel a kapcsolatot, Gedalia Korf és Moshe Levertov rabbival. Azt mondtam nekik: „Két hétre a Szovjetunióba utazom, és szeretnék tenni valamit a lubavicsiakért. Tudom, hogy milyen óriási szolgálatot teljesítetek ott. Erre ők adtak egy táskát telepakolva különféle dolgokkal. Mezüzüket, imakönyveket, imaszíjakat, macseszeket, Tanyákat tettek bele.

Óvatosan készültem az útra, így a szovjetek nem sejtették, hogy valójában mi járatban vagyok. Otthon hagytam a rabbi végzettségemet igazoló oklevelem, a jogosítványomat, s még a társadalombiztosítási kártyámat is lecseréltem. Életemben először farmerkabátot vettem magamra, farmersapkával. A Chábados kapcsolattartóim felkészítettek, hogy mit és hogyan tegyek. Mit

Moshe Yitzchak Lerer a brentwoodi Zarándok Pszichiátriai Kórházban szolgált rabbiként. Aktív tagja a Hatzolahnak, és a Far Rockaway és Five Towns Rabbikus Tanácsnak. Az interjút Brooklynban adta 2014 januárjában.

mondhatok, illetve mit nem, hova mehetek, és milyen helyeket kerüljek. Különböző címeteket adtak meg nevekkal, akiket fel tudok keresni, ha Moszkvában vagy Leningrádban vagyok.

Egy nappal azelőtt, hogy Oroszországba mentem volna, a 770-be látogattam a Rebbe fárbrengenjére. Mikor odaértem, a Rebbéhez vittek, hogy áldást kapjak a küldetésem sikerére. Azt az áldást, ami mint később kiderült, az életemet mentette meg. A Szovjetunióban nagyon szigorú megfigyelés alatt voltam. A hotelszobámban egy mikrofont találtam a lámpába rejtve, ami akkora volt, mint egy negyeddolláros. Korábban figyelmeztettek, hogy a szobámban ne beszéljek semmi fontos dologról csak olyanokról, mint a sport, vagy az időjárás, de politi-

káról még véletlenül se, és semmiképpen se jiddisül vagy héberül.

Itt találkoztam többek között a leningrádi cádikkal, Yitzchak Kogannal, aki nagyon aktív volt mindenféle földalatti Chábád tevékenységben. Megkért, hogy vezényeljek le egy esküvőt, így ebből az apropóból találkoztam a vőlegénnyel és a menyasszonnyal. Akkor tudtam meg, hogy

s váltottunk pár szót héberül. A túravezető azonban meghalott minket, és rögtön jelentette a hatóságnak. Amint a reptérre értem megállítottak. „Mi van a táskájában?”, kérdezték. Szerencsére azonban semmi sem volt nálam, tekintve hogy mindent szétosztottam, amit korábban az Államokból hoztam magammal. Engem azon nyomban bevitték egy kihallgató szobába. Csúasz falak, meztelen villanykörtével világítva. El is kezdtek faggatni: „Ki vagy? Mit csinálsz itt? Hol van az útleveléd?” Az egész helyzet nagyon félelmetes volt. Magamban elkezdtem mondani a Vidujt, az imát, amit a halálos ágyukon mondanak a vallásos zsidók. Már le is játszottam a fejemben, hogy Szibériába küldenek, s többet senki sem tud majd rólam. Azonban nagyjából fél óra múlva elengedtek. Egészen biztos voltam benne, a csontjaimig hatolva éreztem, hogy a Rebbe áldása mentett meg akkor. A Rebbe mondta, hogy a küldetésemben sikerrel fogok járni, valamint, hogy egyben és épségben fogok haza jutni. És így is történt.

Moshe Yitzchak Lerer

Készült a lubavicsi Rebbe életét feldolgozó archívum videóinterjúja alapján.

Az archívum magyar nyelvű változata itt érhető el:

www.youtube.com/alubavicsirebbe

Napi bölcsesség

A tized

Vedd be a Teremtőt társnak a cégedbe. Adj neki 10 százalékot a tiszta hasznodból és nem fogja elutasítani.

Tzvi Freeman a lubavicsi Rebbe tanításai alapján

Kóser konyha Kakaós-fahéjas rugelách

párve

4 tojás
¼ pohár olaj
2/3 pohár cukor
6 pohár liszt
1 csomag sütőpor
1 pohár víz
1 csomag vaníliás cukor
1 kk. őrölt fahéj
A töltelékhez: 1 pohár porcukor, fél pohár cukrozatlan kakaópor, 1 kk. őrölt fahéj

A tészta hozzávalóit sorban összegyűjrik. Ha időnk engedi, egy órán át hűtőben pihentetjük, de szükség szerint azonnal is felhasználható. A tésztát hat részre osztjuk. Alaposan beliszteztet felületen a tésztadarabokat egyesével kör alakúra nyújtjuk, és mindegyiket 10-12 körcíkkre vágjuk. A töltelék hozzávalóit kis tálban összekeverjük. A tésztából készült körcíkkeit megszórjuk 2 evőkanálnyi töltelékkel, és minden egyes darabot feltekerünk a szélesebb részétől kiindulva a cikk csúcsáig. Sütőpapírra rakjuk, és 180 fokra előmelegített sütőben 20-25 perc alatt készre sütjük. Sütés előtt megkenhetjük a süteményeket felvert tojássárgájával, hogy fényesek legyenek.

Ennek a süteménynek a hozzávalóit – ha tiszta, adalékmentes alapanyagokat használunk – bármely élelmiszerboltban beszerezhetjük, egyik sem igényel kóserügyi felügyeletet. Ügyeljünk azonban arra, hogy minden egyes tojást ellenőrizni kell, hogy nincs-e benne vérpötty, a lisztet pedig át kell szitálni felhasználás előtt.

Szukkot Miskolcon

Gőzerővel kezdték meg munkájukat az új miskolci slíachok. A Fuchs házaspár az őszi ünnepek előtt költözött új lakóhelyére, ám nem ismeretlen terepre mentek. Tavaly már Miskolcon töltötték az ünnepeket, és korábban is többször ellátogattak a megyeszékhely zsidó közösségéhez.

Szukkot alkalmából a házaspár maga sütötte a közösség számára a barcheszt saját konyhájukban, és az ünnep első két napján kidussal látták vendégül a helyi zsidókat. A zsinagóga szukkáján kívül a Chábád központként is szolgáló otthonukban is állítottak sátrat és mindkét helyen vidám étkezéseket szerveznek.

Az ünnep idején ellátogattak a zsinagógába egy miskolci középiskolásokból álló diákcsoport is. Őket a közösség kérésére a család idősebbik fia, Benjámín vezette be Szukkot

rejtelmibe. Bemutatta nekik az ünnepi sátrat és elmesélte a négy növény szimbolikáját is.

Mint Fuchs rabbitól megtudtuk: a közösség örömmel fogadta az érkezésüket és máris sokakkal szoros kapcsolatot építettek ki. Az ünnep mindkét napján minjében tudtak imádkozni az egyik félünnepen pedig váratlan vendégeik is érkeztek. Egy keresztúri haszidokból álló csoport látogatott el a városba Bodrogkeresztúrról jövet, akik örömmel csatlakoztak a közösséghez egy délutáni és esti ima erejéig.

A rabbi válaszol

Gyilkosság-e az eutanázia?

Dönthet-e az ember a saját haláláról, ha gyógyíthatatlan betegséggel él együtt, sok szenvedésben és fájdalommal van része? Mit mondanak a vallások tanítói az eutanáziáról? Elfogadják, vagy tiltják? Az eutanázia megítélése az öngyilkosság és a gyilkosság megítélésével azonos? Milyen gondolatok állnak a vallások tanítóinak véleménye mögött? – erre volt kíváncsi a 24.hu, így különböző vallási vezetőket arról kérdeztek: Miként viszonyul az ön vallása az eutanáziához?

Köves Slomó rabbi a következő választ adta a kérdésre:

A zsidó vallás legszentebb értéke az élet. Mint ilyen, az élet védelme mindenek fölött áll. Olyannyira, hogy a Tóra összes parancsa elévül, ha egy emberi élet megmentéséről van szó.

Ugyanakkor az életre nem, mint Istentől kapott ajándékra, hanem mint Istentől kapott letétre tekintünk. „Mindent zálogba ka-

punk: kifeszített háló lebeg minden élők fölött.” – tanítja a Talmud (Atyák 3:16.)

Más szóval még a saját életünk sem a mi tulajdonunk, hogy afölött önkényesen rendelkezünk. „az Örökkévaló adta s az Örökkévaló elvette: legyen áldva az Örökkévaló neve!” – írja Jób könyve (1:21.)

Ez az oka, annak is, hogy a zsidó vallás szerint az öngyilkosság is gyilkosságnak minősül. Még inkább igaz ez más ember életére, amelyet semmilyen módon nincs jogunkban kioltani. Még az ő kérésére, vagy „érdekében” sem. Tehát még „barátságból” sem szabad az emberi életet elvenni.

Egyes kommentárok szerint erre konkrét utalást is találhatunk a Tórában. „... és az ember kezéből, mindenki testvérének kezéből számon kérem az ember lelkét. Aki ember vérént ontja, ember által ontassék annak vére, mert Isten képmására alkotta az embert.” (1Mózes 9:5-6.)

A kérdés az, hogy a mondat elején miért kell „a mindenki testvérének kezéből”-t hozzátenni az általános „ember kezéhez”? Nos azért – szól a válasz – mert ezzel utal arra a Tóra, hogy még akkor is tilos a vérontás, ha azt „testvéred”, vagy a testvéredhez hasonlatos jóakaród teszi, pozitív szándékkal, például hogy szenvedésednek véget vessen.

Ezzel együtt természetesen embertársaink fájdalmát a legkomolyabban kell vennünk, és minden lehetséges eszközt meg kell találni a fájdalmak enyhítésére.

Az eutanáziához mindezek mellett még sok további részletkérdés is kapcsolódik, így például, hogy nem esik egyazon megítélés alá az aktív és passzív eutanázia. De ezen kérdések összetettsége szétfeszítené egy rövid összefoglaló kereteit, valamint minden esetben konkrétan kell megvizsgálni a körülményeket.

Gut Sábesz – megjelenik hetente

Kiadja a Chabad-Lubavics – Zsidó Nevelési és Oktatási Egyesület / Published weekly by Chabad-Lubavitch – The Jewish Heritage Center of Hungary
1052 Budapest, Károly körút 20.

Telefon: +36-1-268-0183
www.zsido.com / info@zsido.com
Felelős kiadó: Oberlander Báruch rabbi
Főszerkesztő: Steiner Zsófia
A kiadvány szent szövegek részleteit és magyarázatait tartalmazza. Kérjük ne dobja el!

Munkatársak: Golubovics Martina,
Dénes Anna, Kovács Kristóf
Nyomdai előkészítés: Juhász Valéria
ISSN 1416-4604

